

Natuurtoets

**Ontwikkeling De Veenhoop
Watersport en Recreatie**

Natuurtoets

Ontwikkeling De Veenhoop Watersport en Recreatie

projectnummer 238030.00
revisie0
23 oktober 2015

Auteur(s)

P.G. Vos

Opdrachtgever

De Veenhoop Watersport & Recreatie
Eijzengapaed 5
9215 VV DE VEENHOOP

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
23.10.2015	Definitief	Drs. B. Fit	xx

Projectgroep bestaande uit:

P.G. Vos
B.J.M. Fit
J.J. Bergsma

Tekstbijdragen:

P.G. Vos

Fotografie:

P.G. Vos

Vormgeving:

P.G. Vos

Contactgegevens:

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

E. info.nl@anteagroup.nl

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

	Blz.	
1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	6
2	Wettelijk kader natuurbescherming	7
2.1	Algemeen	7
2.2	Flora- en faunawet	7
2.3	Natuurnetwerk Nederland	7
2.4	Natura 2000	7
2.5	Provinciaal beleid	7
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	9
3.1	Gebiedsbeschrijving	9
3.2	Projectvoornemen	10
4	Methodiek	11
4.1	Algemeen	11
4.2	Bureauonderzoek	11
4.3	Terreinbezoeken	12
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	12
5	Resultaten gebiedsonderzoek	13
5.1	Gebiedsbeschrijving	13
5.2	Beschermde soorten	13
5.3	Beschermde gebieden	17
6	Toetsing natuurwetgeving	21
6.1	Projecteffect	21
6.2	Effecten beschermde soorten	23
6.3	Effecten beschermde gebieden	25
6.4	Effectbeoordeling broedvogels	27
7	Conclusies en aanbevelingen	29
7.1	Soortenbescherming	29
7.2	Gebiedenbescherming	29
7.3	Volgtraject	30
7.4	Aanbevelingen	30
8	Geraadpleegde bronnen	31
Bijlage 1	Wettelijk kader	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Veenhoop Watersport & Recreatie is voornemens om de jachthaven en camping opnieuw te ontwikkelen. Een aantal vaste ligplaatsen en staanplaatsen op de camping maken plaats voor de bouw van een restaurant en recreatiewoningen met ligplaatsen aan het water.

Ruimtelijke plannen moeten worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. Op voorhand is duidelijk dat de ontwikkeling mogelijk effect heeft op het Natura2000-gebied De Alde Feanen. Daarom is tevens een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet uitgevoerd. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.

Afbeelding 1.1: Globale ligging van het plangebied (Bron: Globespotter).

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen

of de aanvraag van een ontheffing / vergunning noodzakelijk en eventueel vervolgonderzoek nodig is.

Er wordt een voortoetsing van de recreatieontwikkeling uitgevoerd om significant negatieve effecten van de ingreep op voorhand te kunnen uitsluiten. Indien die zekerheid er niet bestaat dan dient conform de vergunningprocedure NBwet een Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling te worden uitgevoerd.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding is beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens beschrijft hoofdstuk twee algemene informatie over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, NNN en de Natuurbeschermingswet 1998. Hoofdstuk drie beschrijft de huidige en toekomstige situatie van het plangebied en de ligging ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland en de Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermd Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets beschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna, onderverdeeld in literatuurstudie en veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998. Op grond hiervan worden conclusies en aanbevelingen beschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer, gevolgd door een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot natuurwetgeving.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Op grond van deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen in het NNN toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke kenmerken van het gebied direct of indirect aantasten.

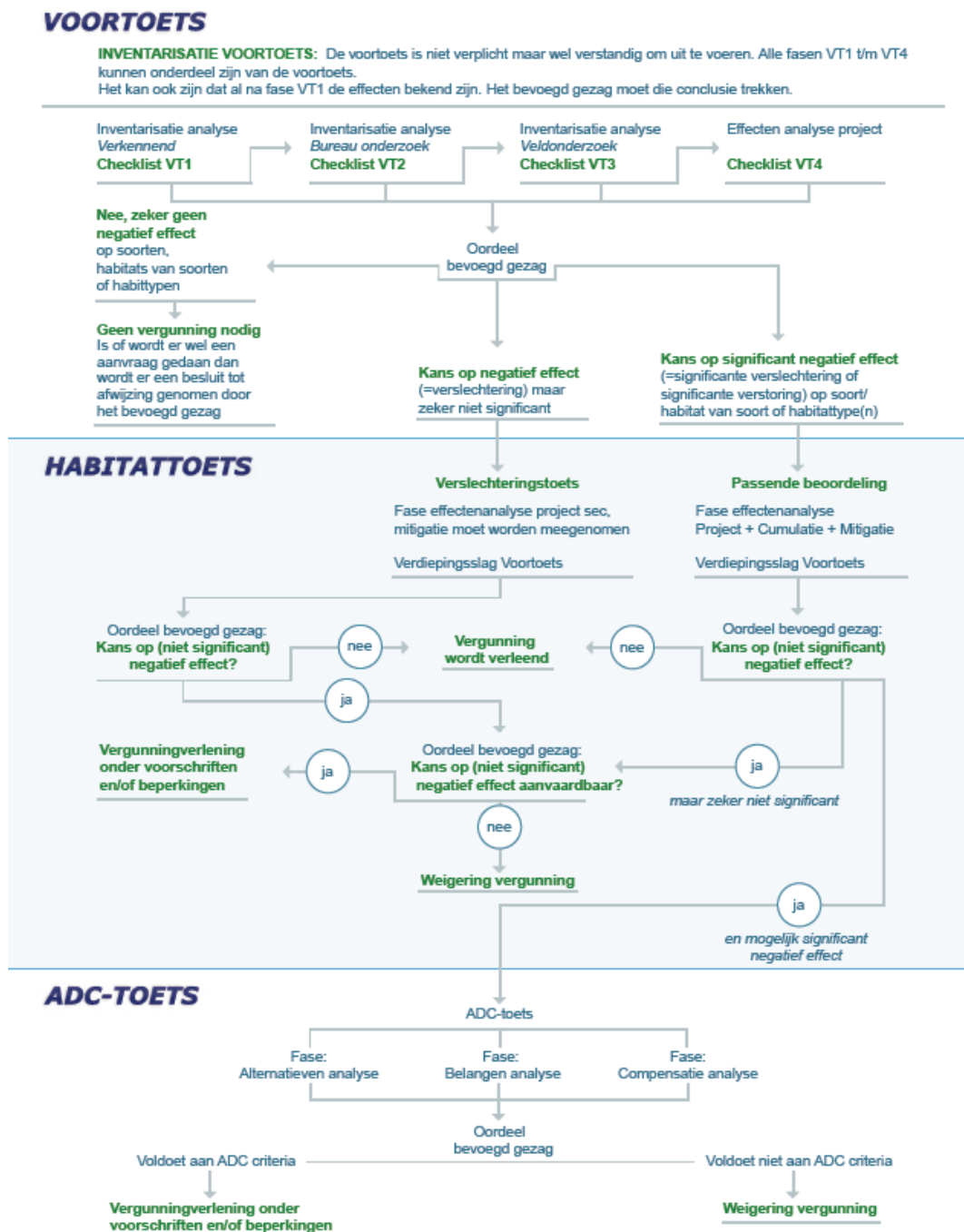
2.5 Provinciaal beleid

Ook buiten de beschermde gebieden zijn natuurwaarden aanwezig. De provincie Fryslân heeft in het Natuurbeheerplan haar ambitie voor het natuurbeheer in en buiten de beschermde gebieden vastgelegd.

Middels een subsidiestelsel stimuleert de provincie het behoud en/of verbetering van bos- en natuurelementen die belangrijk zijn voor het behoud van natuurwaarden, landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Eigenaren en gebruikers van gronden die binnen de begrenzing

liggen van een natuurgebied of agrarisch natuur- of beheergebied, hebben de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor het beheer of kwaliteitsverbetering van dergelijke elementen. Subsidies worden op vrijwillige basis aangevraagd. De beheerder ontvangt subsidie om bijvoorbeeld later te maaien in vogelweidegebieden.

Afbeelding 2.1. Schema vergunningprocedure Natuurbeschermingswet.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een jachthaven en een camping en ligt aan de westzijde van De Veenhoop. De jachthaven heeft een capaciteit van 230 vaste ligplaatsen. Tevens zijn er 6 schiphuisjes aanwezig. Op de camping zijn 65 plaatsen. Er is een stenen gebouw met de receptie en douche- en toiletruimtes. Dit was vroeger de kleedruimte van een korfbalvereniging. In de huidige situatie zijn er geen sportaccommodaties aanwezig. Op en rond het terrein is veel groen aanwezig in de vorm van essensingels en vakken met struweel. In afbeelding 3.2 wordt een impressie van het plangebied gegeven.

Ten noorden van het plangebied ligt het Grytmansrak, dat de Kromme en de Wijde Ee met elkaar verbindt. Dit is een beroepsvaarweg die Drachten verbindt met het Prinses-Margrietkanaal bij Grou. Ten noorden daarvan liggen de Alde Feanen die per boot bereikbaar zijn via de Headamsleat. Te voet en op de fiets kan men de Alde Feanen bereiken via een fiets-/voetveer Veenhoop-Hooidammen.

Ten oosten van het plangebied ligt het Polderhoofdkanaal. Dit kanaal is recent geschikt gemaakt en geopend voor de recreatievaart. Er is daardoor een verbinding met de turfroute in Zuidoost-Fryslân ontstaan.

Afbeelding 3.1: Plangebied De Veenhoop (Bron: Globespotter).

3.2 Projectvoornemen

De opdrachtgever is voornemens om na de zomer van 2016 de camping en jachthaven opnieuw in te richten. Het aantal vaste ligplaatsen neemt licht af en er worden passantenligplaatsen toegevoegd. Nieuw zijn een restaurant, 18 recreatiewoningen en 4 groepsaccommodaties. De douche/toiletruimte wordt vervangen door nieuwbouw. De receptie wordt ondergebracht in het havenkantoor waar ook het restaurant is.

Tot een kwart van de huidige beplanting wordt verwijderd. Na de inrichting komt een groot deel van deze beplanting terug. Het wateroppervlak neemt toe door het graven van nieuwe wateroppervlakken. Er worden geen wateren of sloten gedempt. Het gebouw met de receptie en douche/toiletruimte, een houten chalet en een zestal houten schiphuisjes worden gesloopt.

Gebouw met receptie en
doucheruimten/toiletten

Beeld camping half september

Jachthaven met schiphuisjes

Berkenbos (links) en essensingel rond camping
(rechts)

Afbeelding 3.2: Impressie plangebied.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaarder (Tabel 2 en 3 – soorten) beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl/EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2009 - 2014. [Telmee.nl](http://telmee.nl) is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 - Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt

naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoeken

4.3.1 Oriënterend veldbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat in het plangebied. Op 17 september 2014 is een terreinbezoek afgelegd. Aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat is tijdens het terreinbezoek bepaald in hoeverre beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

De te slopen gebouwen zijn aan de buitenzijde geïnspecteerd op de aanwezigheid van spleten en gaten die toegang kunnen geven aan vleermuizen. De bomen in het plangebied zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten en schorrspleten. Naar aanleiding van diverse bomen met schorrspleten is aanvullend vleermuisonderzoek naar verblijfplaatsen uitgevoerd.

Vissen zijn niet bemonsterd, omdat de sloten op het campingterrein geen geschikt biotoop zijn en de grotere wateren een open systeem vormen met de omgeving.

4.3.2 Aanvullend vleermuisonderzoek

Het zuidelijk deel van het plangebied, ten zuiden van het Eijzengapaed, is aanvullend onderzocht op verblijfplaatsen van vleermuizen. Het veldonderzoek gericht op vleermuizen bestond uit vier veldbezoeken. Er zijn twee bezoeken verricht in de kraamperiode (4/6 juni, avond en 7 juli 2015, ochtend) en twee in de paarperiode van vleermuizen (19 augustus en 17 september 2015, avonden). De avondbezoeken vonden plaats in de twee uur na zonsondergang. Omdat het avondbezoek op 4 juni te laat werd gestart, is het herhaald op 6 juni. Het ochtendbezoek werd uitgevoerd anderhalf uur voor zonsopgang tot een half uur erna. De omstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen waren tijdens alle bezoeken gunstig.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

De jachthaven bestaat uit drie verschillende delen met een eigen ingang aan het Grytmansrak: een rechthoekig deel aan de ingang van het Polderhoofdkanaal; een T-vormig deel grenzend aan de camping en tussen deze twee delen nog een rechthoekig deel. Langs de ingang van het Polderhoofdkanaal is oeverbegroeiing aanwezig. De oostoever van het Polderhoofdkanaal is door de opdrachtgever verkocht en hoort niet bij het plangebied. Alle overige oevers bestaan uit een hoge damwand grenzend aan vaarwater, zonder oevervegetatie. Het water heeft weinig doorzicht en waterplanten ontbreken. In de schiphuisjes bevinden zich resten van zwaluwnesten. Sporen van overige diersoorten zijn er niet aangetroffen.

De camping bestaat uit verschillende grasveldjes, van elkaar gescheiden door vakken met groen. De singels bestaan veelal uit een assortiment van esdoorn, es, iep, zwarte els en vlier. Verder komen soorten voor als gelderse roos, braam, beuk, spaanse aak, vuilboom, grauwe wilg, hazelaar, eenstijlige meidoorn, rode kornoelje en sierheesters. Op een aantal plaatsen zijn de essen in minder goede staat, mogelijk door de aanwezigheid van de essenschimmel *Clara fraxinea*. In deze essen zijn schorsspleten aanwezig waarin mogelijk vleermuizen en vogels kunnen verblijven. Er komen algemene soorten grassen en kruiden voor.

Het gebouw met de receptie en douche- en toiletruimtes heeft stenen muren met gedeeltelijk een houten aftimmering. De ruimte achter de aftimmering is niet toegankelijk voor vleermuizen. Het dak is plat met een houten daklijst. Er zijn geen holten en spleten die toegang geven tot de binnenkant van het gebouw. Nabij de receptie is een houten chalet die ongeschikt is voor vleermuizen en vogels.

Aan de zuidwestzijde bevindt zich een perceel dat is opgehoogd met materiaal dat bij het uitgraven van de jachthaven is vrijgekomen. Hierop is spontaan een jong berkenbos ontstaan met hier en daar een zomereik of grauwe wilg. In de ondergroei staan grassen, stekelvarens, pitrus, riet en braam.

In en rond het terrein liggen sloten in de schaduw van het groen. Door het invangen van blad is het water voedselrijk met kroos op het wateroppervlak. Plaatselijk is kwelinvloed zichtbaar. De oevervegetatie bestaat uit algemene plantensoorten.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Vogels (telmee.nl)

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, ooievaar, slechtvalk.

Categorie 5: blauwe reiger, boerenzwaluw, boomkruiper, brilduiker, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, grote bonte specht, huiszwaluw, ijsvogel, koolmees, pimpelmees, spreeuw, torenvalk, zeearend en zwarte kraai.

Zoogdieren (telmee.nl/Melis 2012, Meijer 2013)

Zwaarder beschermd: boommarter, das, gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, noordse woelmuis, otter, waterspitsmuis, watervleermuis.

Reptielen/amfibieën (ravon.nl, Meijer 2013)

Zwaarder beschermd: geen.

Vlinders (vlindernet.nl)

Zwaarder beschermd: geen.

Libellen (libellennet.nl, Meijer 2013)

Zwaarder beschermd: groene glazenmaker (voortplanting in Polderhoofdkanaal).

Vissen (Meijer 2013, Melis 2015)

Zwaarder beschermd: bittervoorn, grote en kleine modderkruiper.

Overige ongewervelden (telmee.nl)

Zwaarder beschermd: gestreepte waterroofkever (Polderhoofd kanaal).

Flora (telmee.nl)

Zwaarder beschermd: geen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van twee kilometerhokken en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

5.2.2 Terreinbezoek – ecologische bevindingen

Op 17 september 2014 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Vogels

In het plangebied zijn boomkruiper, gaai, koolmees, matkop, merel, pimpelmees, putter, tjiftjaf en vink waargenomen. De meeste van deze algemene soorten broeden er ook. In de schiphuisjes waren restanten van nesten van boerenzwaluw aanwezig. Het aantal gebruikte nesten wordt geschat op 10.

Jaarrond beschermde nesten van soorten als huismus en sperwer zijn niet aangetroffen.

Vleermuizen

Het plangebied vormt het foerageergebied van gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De grote watergangen grenzend aan het plangebied (Grytmansrak, Polderhoofdkanaal) zijn geschikt als jachtgebied en vliegroute voor de meervleermuis. Verblijfplaatsen en vliegroutes zijn uitgesloten op basis van het uitgevoerde veldonderzoek. Dit wordt hieronder toegelicht.

De gewone dwergvleermuis foerageerde alle veldbezoeken met 4 à 5 individuen in het zuidelijk deel van het plangebied. Deze soort verblijft in gebouwen. Tijdens het veldonderzoek zijn indicaties gevonden dat deze vleermuizen verblijven in de bebouwing aan de Kraenlanswei (buiten het plangebied). Tijdens het laatste veldbezoek waren zeer grote aantallen aanwezig langs het Eijzengapaed en waren er ook paarroepende individuen aanwezig. Het plangebied wordt ingeschat als een belangrijk foerageer- en paargebied van de gewone dwergvleermuis.

De aantallen laatvliegers betroffen 4 tijdens het eerste bezoek, 2 tijdens het tweede en derde bezoek en 1 tijdens het laatste bezoek. Deze soort verblijft in gebouwen. Het plangebied vormt een foerageergebied voor deze soort.

Op 19 augustus werden enkele ruige dwergvleermuizen kortdurend waargenomen langs het Eijzengapaed. Deze soort bewoont zowel gebouwen als bomen en kan verblijven in schorrspleten. Verblijfplaatsen van deze soort in het gebied zijn uitgesloten.

De rosse vleermuis werd tijdens één bezoek waargenomen, langsvliegend. Dit individu had geen binding met het gebied. Deze soort bewoont holtes in bomen. De schorrspleten van de bomen in het plangebied zijn voor deze soort niet geschikt. Verblijfplaatsen van deze soort in het gebied zijn uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen watervleermuizen en overige boombewonende soorten aangetroffen. Verblijfplaatsen van deze overige soorten in het gebied zijn uitgesloten.

De te slopen gebouwen zijn niet geschikt voor vleermuizen door het ontbreken van holten en openingen. De oversteek van het dak van het toiletgebouw is vrij toegankelijk voor vogels en roofdieren. Vrij hangende vleermuizen zijn daarom uitgesloten. In het zuidelijk deel van het plangebied, ten zuiden van het Eijzengapaed, staan zieke essen met schorrspleten waarin vleermuizen kunnen verblijven. Op basis van het aanvullend vleermuisonderzoek worden verblijfplaatsen hier uitgesloten.

Overige zoogdieren

Er zijn op 17 september 2014 sporen gevonden van mol, muizen, haas en bunzing. Sporen van streng beschermde soorten als boomarter, das en otter zijn niet aangetroffen. Tijdens het aanvullend vleermuisonderzoek in 2015 is een steenarter met jongen aangetroffen in de takkenbult op het opslagterreintje (met loods) aan het Eijzengapaed aan de oostzijde van het plangebied.

Er is geen geschikt biotoop voor noordse woelmuis en waterspitsmuis, door het ontbreken van rietoevers en schoon waterplantenrijk water. Vaste verblijfplaatsen van overige streng beschermde soorten zijn niet aanwezig.

Reptielen/amfibieën

Streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen en zijn op basis van bekende verspreiding en biotoop uitgesloten.

Vlinders

Streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen en zijn op basis van bekende verspreiding en biotoop uitgesloten.

Libellen

De groene glazenmaker plant zich voort in de krabbenscheervegetatie in het Polderhoofdkanaal nabij het plangebied. Deze soort kan het plangebied gebruiken om te jagen. Overige streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen en zijn op basis van bekende verspreiding en biotoop uitgesloten.

Vissen

Het plangebied is niet geschikt voor de grote modderkruiper. Het deel van de jachthaven dat de ingang vormt voor het Polderhoofdkanaal is mogelijk het leefgebied van de bittervoorn en de kleine modderkruiper. De overige havendelen zijn door het ontbreken van water- en oevervegetaties ongeschikt voor beschermde vissoorten.

Flora

Zwaardere beschermde plantensoorten zijn uitgesloten op basis van biotoop en veldbezoek.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Tabel 5.1: Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	FF23	Foeragerend of anderszins aanwezig	Ca 10 oude nesten van boerenwaluw in schiphuisjes
Vleermuizen	FF3, HRIV	Foerageergebied gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger	Geen vaste verblijfplaatsen en vliegroutes binnen plangebied
Overige zoogdieren	FF1,FF2	Leefgebied, voortplantingsplek steenmarter	Voortplantingsplek blijft in stand
Bittervoorn	FF3	Mogelijk leefgebied	Ingang Polderhoofdkanaal
Kleine modderkruiper	FF2	Mogelijk leefgebied	Ingang Polderhoofdkanaal
Groene glazenmaker	FF3, HRIV	Mogelijk foerageergebied	Voortplanting in Polderhoofdkanaal buiten plangebied

5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 Natura 2000-gebied de Alde Feanen

Het plangebied ligt op tenminste 485 m afstand van het Natura2000-gebied De Alde Feanen (tevens NNN). Ertussen liggen het Grytmansrak, open graslanden en een lokale ontsluitingsweg (Hegewarren). De open graslanden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied (afbeelding 5.2).

Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor de bescherming van verschillende habitattypen en soorten; deze zijn opgenomen in tabel 5.2.

Tabel 5.2 Natura 2000-waarden van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. De landelijke staat van instandhouding (SVI) varieert van zeer ongunstig (--) tot gunstig (+). De doelstellingen voor oppervlakte, kwaliteit en populaties betreffen behoud (=) of uitbreiding (>). Soms is vermindering toegestaan ten gunste van een ander aangewezen habitatype (=(<)). De draagkracht van het gebied wordt aangegeven in aantallen. De kernopgaven worden toegelicht in tabel 5.3; maatregelen zijn dringend nodig (⚠) en er zijn maatregelen nodig voor waterkwaliteit en -kwantiteit (W).

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draag- kracht aantal vogels	Draag- kracht aantal paren	Kern- opgaven
Habitattypen								
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	>				
H4010B	Vochtige heiden (laagveengebied)	-	>	>				
H6410	Blauwgraslanden	--	=	>				
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	>	>				
H7210	*Galigaanmoeras-sen	-	=	=				
H91D0	*Hoogveenbossen	-	>	>				
Habitatsoorten								
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=			4.08, ⚠, W
H1145	Grote modderkruiper	-	=	=	=			4.08, ⚠, W
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=			4.08, ⚠, W
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=			4.08, ⚠, W
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=			
H1340	*Noordse woelmuis	--	>	>	>			4.11, W 4.12, W
Broedvogels								
A017	Aalscholver	+	=	=			910	
A021	Roerdomp	--	=	=			6	4.12, W
A029	Purperreiger	--	>	>			20	4.12, W
A081	Bruine Kiekendief	+	>	>			20	
A119	Porseleinhoen	--	>	>			15	4.11, W
A151	Kemphaan	--	=	=			10	4.11, W
A197	Zwarte Stern	--	>	>			60	4.08, ⚠, W
A292	Snor	--	=	=			40	4.12, W
A295	Rietzanger	-	=	=			800	
Niet-broedvogels								

A017	Aalscholver	+	=	=	60	
A041	Kolgans	+	= (<)	=	2700	
A043	Grauwe Gans	+	= (<)	=	280	
A045	Brandgans	+	= (<)	=	430 foer/ 6100 slaap	
A050	Smient	+	= (<)	=	270 0	4.11,W
A051	Krakeend	+	=	=	120	
A052	Wintertaling	-	=	=	140	
A056	Slobeend	+	=	=	140	
A059	Tafeleend	--	=	=	90	
A061	Kuifeend	-	=	=	470	
A068	Nonnetje	-	=	=	30	
A156	Grutto	--	=	=	90 foer / 880	

De kernopgaven voor het gebied zijn aangegeven in tabel 5.3.

Tabel 5.3 Kernopgaven voor de Alde Feanen.

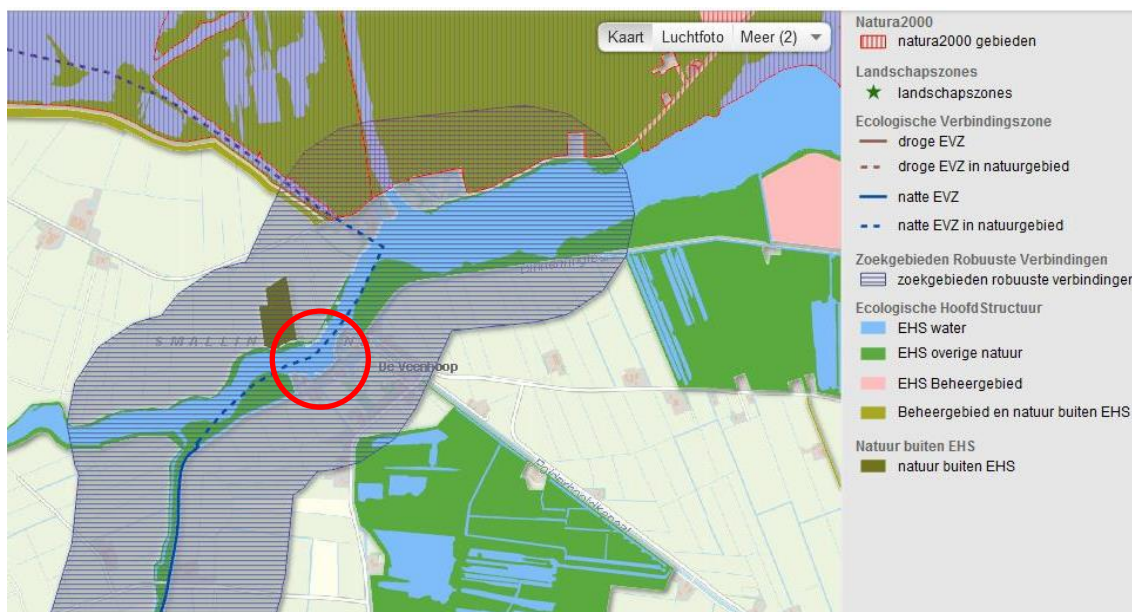
	Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen)	Behoud en herstel van samenhang tussen slaappleaatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000 gebieden). Voor afgesloten zeearmen en randmeren behoud van de specifieke betekenis van de verschillende onderdelen voor habitattypen en vogels. Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in het deellandschappen Laagveen.
4.08	Evenwichtig systeem	Nastreven van een meer evenwichtig systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit en hydromorfologie): waterplantengemeenschap (voor meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150), zwarte stern A197, en vissen zoals o.a. bittervoorn H1134, grote modderkruiper H1145, kleine modderkruiper H1149 en insecten
4.11	Plas-dras situaties	Plas-dras situaties voor smienten A050 en broedvogels zoals porseleinhoen A119 en kempfaan A151 en noordse woelmuis *H1340.
4.12	Overjarig riet	Herstel van grote oppervlakten/brede zones overjarig riet, inclusief waterriet, door herstel van natuurlijke peildynamiek en tegengaan verdroging door rietmoerasvogels, zoals roerdomp A021, purperreiger A029, snor A292 en voor de noordse woelmuis *H1340.

5.3.2 Natuurnetwerk Nederland

De Alde Feanen is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Ten zuiden van het plangebied ligt NNN-gebied de Kraanlannen (afbeelding 5.3). De Kraanlannen is een oud petgatencomplex met vochtige hooilanden, blauwgraslanden en moeras.

Aan weerszijden van het plangebied liggen oevers die als NNN begrensd zijn. Deze oevers worden beheerd en ontwikkeld als moeras, vochtige hooilanden en kruiden- en faunarijk grasland. Ter hoogte van het plangebied is alleen het water begrensd als NNN. Omdat de woningen aan het water aan de noordzijde met hun koppen boven het water liggen, zullen deze gedeeltelijk in het NNN liggen. Verder ligt het plangebied binnen een zoekgebied voor een robuuste verbinding langs het Grytmansrak.

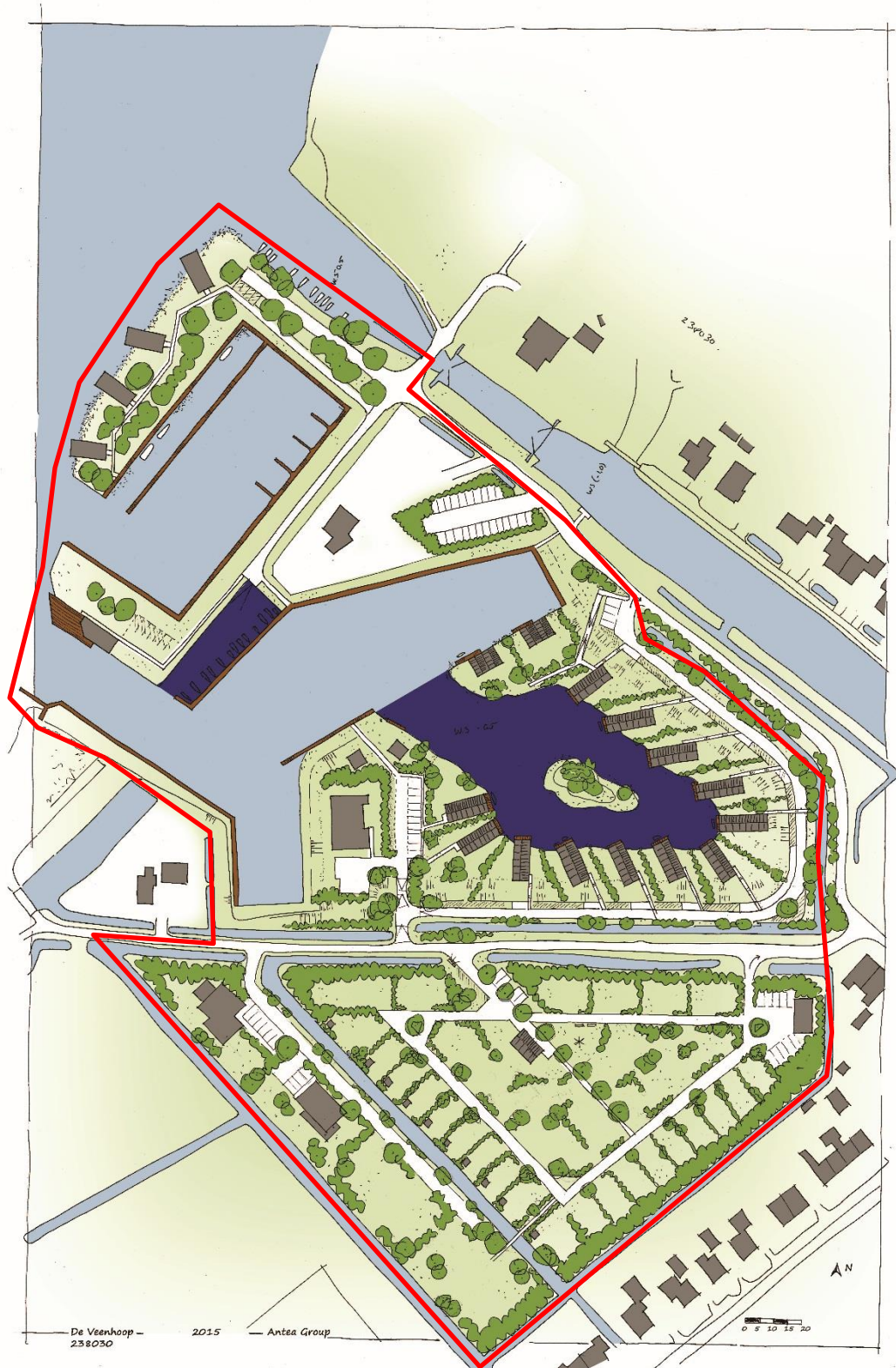
Het hele gebied rondom De Veenhoop is aangemerkt als weidevogelgebied op de provinciale natuurbeheerplankaart. In het plangebied en het bebouwde gebied van de Veenhoop zijn weidevogels uitgesloten.

Afbeelding 5.1: Ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN.

Afbeelding 5.2: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van De Alde Feanen (geel gemarkeerd).

Afbeelding 6.1: Het plangebied met de verdeling van gebouwen, groen en water (donkerblauw: nieuw te graven water).

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Projecteffect

6.1.1 Aanlegfase

Werkzaamheden

- Sloop van de schiphuisjes, toiletgebouw/receptie en een houten chalet. Opruimen bestaande steigers en doorbreken damwanden;
- Kap van bomen en struiken tot een kwart van de huidige beplanting;
- Uitbreiding van water;
- Bouw van havenkantoor/restaurant;
- Nieuwbouw toiletgebouw;
- Bouw nieuwe recreatiewoningen.

De werkzaamheden worden uitgevoerd na de zomer van 2016.

Mogelijke effecten

- Verstoren, verwonden en doden van planten en dieren die zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden;
- Er vindt beperkt uitstraling van licht plaats. Dit is het geval in de wintermaanden oktober t/m februari als de werkzaamheden in de ochtend of in de avond verlicht worden;
- Er vindt uitstraling van geluid en trillingen plaats. Dit effect treedt lokaal op tot maximaal enkele honderden meters;
- Er treedt visuele verstoring op door de fysieke aanwezigheid van mensen en materieel.

In 2014 is er bij de ingang van het Polderhoofdkanaal gewerkt aan het herstellen van de sluis en de bouw van een beweegbare brug. Hierbij treden gelijksoortige effecten op als hierboven beschreven. Deze werkzaamheden zijn inmiddels afgerond. Er treedt geen cumulatie van effecten op.

6.1.2 Gebruiksfase

Na realisering van het plan zijn er door het jaar heen gemiddeld meer mensen op het terrein aanwezig. Zij bewegen zich door de omgeving per auto, boot, fiets of te voet.

In de tabel wordt de huidige en toekomstige capaciteit van het recreatiebedrijf weergegeven

	Capaciteit nu	Capaciteit nieuw
Jachthaven	230 ligplaatsen	200 ligplaatsen
Camping	65 plaatsen (130-185 bezoekers)	40 plaatsen (80 -120 bezoekers)
Groepsaccommodatie(s)	Max 10 bezoekers (1 gebouw)	Max 58 bezoekers (3 gebouwen)
Recreatiewoningen	0 bezoekers 0 ligplaatsen	Max 160 bezoekers (18 woningen) 18 ligplaatsen
Zeilbotenverhuur	3	3
Restaurant	-	100 gasten
Totale capaciteit	230 ligplaatsen Max 195 bezoekers	218 ligplaatsen Max 338 bezoekers

In de huidige situatie worden ook fietsen, kano's en een motorsloep verhuurd. Uitbreiding hiervan wordt niet voorzien.

Bezoekers

Er vindt een toename plaats van het aantal bezoekers, zowel naar totale capaciteit als naar spreiding over het seizoen.

Bij de bezetting van de camping is uitgegaan van een gemiddelde van tussen 2 en 3 bezoekers per plaats.

De recreatiewoningen en groepsaccommodaties worden hoofdzakelijk gebruikt in de periode van april tot en met oktober. Buiten deze periode zijn de kerst- en voorjaarsvakantie momenten dat er gebruik gemaakt wordt van de verblijfsaccommodaties.

Ten opzichte van het verblijf op de camping is er een toename van bezoekers in het laagseizoen (april-juni; september-oktober).

Restaurant

Deze horecagelegenheid met terras aan het water richt zich op de campinggasten, de gebruikers van de vakantiewoningen en de passanten in de jachthaven. Daarnaast zal het een pleisterplaats zijn voor het toenemende fiets-, wandel- en vaarverkeer langs en op het Grytmansrak. De capaciteit bedraagt 100 gasten.

Bewegingen van fietsers en voetgangers

In de gebruiksfase is er een toename van mensen die gebruik maken van het plangebied als uitvalsbasis of als tussenstation. Een deel van deze mensen bezoekt de Alde Feanen met de fiets of te voet. Fietsen en wandelen zijn routegebonden activiteiten (over bestaande infrastructuur). Voetgangers en fietsers kunnen vanaf het plangebied de Alde Feanen bereiken met een veerpontje. Dit pontje vaart dagelijks in de periode april t/m september en vervoert per jaar tussen de 30.000 en 35.000 passagiers (www.smallingerland.nl). Buiten de vaarperiode van de pont kan een toename van wandelaars en fietsers via het pontje worden uitgesloten. Het plangebied ligt dichtbij het pontje, terwijl plaatsen met mensenconcentraties (bijvoorbeeld Drachten) op grotere afstand liggen. In een recreatieonderzoek van Vandertuuk (2003, in Buro Hemmen, 2005) wordt een percentage van 25% genoemd voor het aandeel fietsers dat in en om de Alde Feanen verblijft.

Per dag worden er met het pontje gemiddeld 160 tot 200 mensen overgezet. De bijdrage vanuit het plangebied bedraagt dan maximaal $25\% * 200$ mensen is 40-50 mensen per dag. Per uur zijn dat 4 à 5 mensen (pont vaart tussen 10.00 en 20.00 uur). Door de toename van mensen die verblijven in het plangebied neemt het aantal bezoekers per uur toe tot 7 à 9. In het hoogseizoen en in de weekenden zijn de bezoekersaantallen fors hoger dan het gemiddelde, terwijl in het voor- en naseizoen en buiten de weekenden het gebruik veel lager is.

Vaarbewegingen

De huidige ligplaatsen in de jachthaven betreffen voor het overgrote deel vaste ligplaatsen. Er is een klein aantal plaatsen voor passanten (10). De eigenaren van de boten op vaste ligplaatsen komen een aantal keren in het jaar om met hun boten uit te varen. Dit type ligplaatsen neemt met 30 af. Daarvoor in de plaats komen 18 ligplaatsen bij recreatiewoningen. Het gebruik van deze ligplaatsen is moeilijk in te schatten. Enerzijds wordt de aantrekkingskracht van de

woningen vergroot, doordat men een boot kan meenemen. Anderzijds zal het voor een kort verblijf mogelijk niet praktisch zijn om een boot mee te nemen.

Via de Headamsloot kan men vanuit het plangebied in de Alde Feanen komen. In het gebied zijn mogelijkheden om voor anker te liggen of aan te leggen en sommige wandelroutes zijn alleen vanaf boten bereikbaar. Met de openstelling van het Polderhoofdkanaal neemt de keuze aan vaarroutes toe. Hierdoor wordt het aantal vaarbewegingen naar de Alde Feanen kleiner.

Ongeveer gelijktijdig met de realisatie van de voorgenomen ontwikkelingen wordt het Polderhoofdkanaal opengesteld. Naar verwachting heeft dit een temperend effect als alternatief op het aantal vaarbewegingen naar de Alde Feanen, omdat men vanuit het plangebied meer vaarmogelijkheden aangereikt krijgt.

Samenvattend: er zijn gemiddeld minder boten in het plangebied aanwezig. Het aandeel passantenligplaatsen is daarin groter, maar gekoppeld aan het gebruik van de recreatiewoningen, waardoor het aandeel passantenplaatsen dat in gebruik is, gemiddeld lager zal zijn. Voor degenen die uitvaren, is er door de openstelling van het Polderhoofdkanaal meer keuze, waardoor er gemiddeld minder naar het Natura2000-gebied wordt gevaren.

Mogelijke effecten

- Vanuit het plangebied vindt uitstraling van licht plaats. Dit zal vanwege de permanente recreatiewoningen een groter deel van het jaar het geval zijn. Uitstraling naar buiten wordt als effect vooral belangrijk geacht op het Grytmansrak. In de huidige situatie zijn er ligplaatsen voor schepen, van waaruit ook verlichting optreedt. De verwachting is dat verlichting hier over een langere periode zal plaatsvinden. Verlichting van het grasland aan de overzijde van het Grytmansrak treedt niet op, omdat er zich op en langs de oever woonarken en beplanting bevinden.
- Er vindt uitstraling van geluid en optische verstoring plaats. Er zijn meer mensen over een langere periode aanwezig. Het zijn lokale effecten. Verwacht wordt dat deze effecten zeer beperkt optreden, omdat men buiten het zomerseizoen meer binnen zal blijven (demping geluid) of er op uit zal gaan.
- Er wordt (relatief) meer gefietst en gewandeld vanuit het plangebied. Dit kan verstorend werken op het Natura2000-gebied door visuele verstoring en geluid;
- Er vinden mogelijk meer vaarbewegingen plaats vanuit het plangebied, omdat het aandeel passantenligplaatsen toeneemt. Het totale aantal ligplaatsen neemt af. Door de openstelling van het Polderhoofdkanaal is er meer keuze in vaarbestemmingen. Daarom wordt er van uitgegaan dat netto het aantal vaarbewegingen naar de Alde Feanen gelijk blijft.

6.2 Effecten beschermde soorten

Effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten:

Broedvogels

Er verdwijnen geen jaarrond beschermde nesten. Wel verdwijnen er nestlocaties van de boerenzwaluw. Verwacht wordt dat boerenzwaluwen vervangende nestgelegenheid vinden onder de nieuw aan te leggen steigers. Gezien de omvang van het project wordt er mogelijk wel gewerkt tijdens de broedperiode (indicatief 15 maart - 15 augustus). Er kunnen dan negatieve effecten op algemene broedende vogels optreden.

Vleermuizen

Er vinden veranderingen plaats in het foerageergebied van de gewone en ruige dwergvleermuis en de laatvlieger plaats. De ruige dwergvleermuis is slechts eenmaal waargenomen, waardoor het plangebied voor deze soort weinig van belang is. Van de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis kan worden aangenomen dat ze hun verblijfplaatsen hebben in de bebouwing van De Veenhoop en dat het plangebied als foerageergebied voor deze soorten belangrijk is.

De essensingels rond het terrein blijven in stand, waaronder de bomen langs het Eijzengapaed waar grote aantallen dwergvleermuizen werden waargenomen. Het nieuw aan te leggen water en de aanplant van jonge bomen en struiken vormen beschutte foerageerbiotopen. Op deze wijze blijft het foerageerbiotop voor vleermuizen in stand. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op het foerageergebied worden daarom uitgesloten. Er verdwijnen geen verblijfplaatsen en vliegroutes.

De werkzaamheden vinden overdag plaats. In de winterperiode, als er eventueel verlicht moet worden aan het begin of einde van de dag, zijn vleermuizen in winterslaap. Verstoring van jagende of voorbij vliegende vleermuizen wordt dan uitgesloten.

In de gebruiksfase is er een toename van de uitstraling van licht op de Grytmansrak, waardoor een deel van het wateroppervlak minder geschikt wordt als leefgebied. Het betreft een beperkt deel van het wateroppervlak. Het Grytmansrak blijft geschikt als vliegroute. Negatieve effecten van vanuit de recreatievaart worden niet verwacht, omdat deze hoofdzakelijk overdag plaatsvindt.

Overige zoogdieren

De voortplantingsplek van de steenmarter bevindt zich op een afgescheiden terreindeel waar een loods staat, werkvoertuigen worden geparkeerd en materialen worden opgeslagen. Dit terrein behoudt zijn functie, waardoor de voortplantingsplek van de steenmarter in stand blijft en verstoring niet optreedt. Effecten op overige zoogdieren worden uitgesloten.

Reptielen en amfibieën

Er worden algemene soorten amfibieën verstoord. Effecten op zwaarder beschermde reptielen en amfibieën worden uitgesloten omdat ze in het plangebied ontbreken.

Vlinders

Er worden algemene soorten vlinders verstoord. Effecten op zwaarder beschermde vlinders worden uitgesloten omdat ze in het plangebied ontbreken.

Libellen

Er worden geen voortplantingsplekken van algemene soorten libellen verstoord. Voortplantingsplekken van zwaarder beschermde soorten, zoals de groene glazenmaker blijven in stand. Gedurende de werkzaamheden kunnen libellen in het plangebied blijven foerageren.

Vissen

Er worden algemene vissoorten verstoord. Omdat er sprake is van een open systeem, kunnen vissen de plek van de werkzaamheden ontvluchten en zijn er geen effecten op populatieniveau te verwachten. Bij werkzaamheden langs de ingang van het Polderhoofdkanaal kunnen ook de zwaarder beschermde bittervoorn en kleine modderkruiper worden verstoord. Het gaat om een relatief kleine ingreep (vervangen beschoeiing/aanlegmogelijkheden,) waarbij het onderwaterprofiel gehandhaafd blijft. Negatieve effecten op zwaarder beschermde vissoorten worden uitgesloten.

Overige soortgroepen

Effecten op overige soortgroepen worden uitgesloten omdat het plangebied voor deze soorten van weinig waarde is en streng beschermde soorten ontbreken.

6.3 Effecten beschermde gebieden**6.3.1 Aanlegfase**

Ganzen en smienten zijn gevoelig voor verstoring door licht. In de aanlegfase treedt er in combinatie met de werkzaamheden rond het Polderhoofdkanaal mogelijk verstoring op van foeragerende ganzen. Dit zijn ganzen die verblijven in de Alde Feanen, maar foerageren in de omgeving, zoals in nabijgelegen ganzenfoerageergebieden. Deze verstoring is tijdelijk en lokaal. Er is voldoende foerageergebied in de omgeving waarnaar ganzen (kolgans, grauwe gans, brandgans) kunnen uitwijken. Negatieve effecten worden daarom uitgesloten. Verstoring van foeragerende smienten treedt niet op, omdat deze soort 's nachts foerageert. De werkzaamheden overlappen met de werkzaamheden aan het Polderhoofdkanaal. Vanwege de lokale uitstraling en de ligging tot ganzenfoerageergebied is versterking van de effecten niet aan de orde.

De meervleermuis is gevoelig voor geluid, trillingen, licht en optische verstoring. Meervleermuizen zijn actief in de periode maart t/m oktober tussen zonsopgang en zonsopgang. Verstoring van jagende en voorbij vliegende meervleermuizen treedt niet op, omdat de werkzaamheden buiten de actieve periode van vleermuizen plaatsvinden.

De beschermde habitattypen zijn gevoelig voor optische verstoring. Blauwgraslanden bevinden zich op minimaal 650 m. van het plangebied. Overgangs- en trilvenen met elementen van galigaan en vochtige heide bevinden zich op minimaal 950 m. Krabbenscheervelden komen voor op tenminste 1450 m afstand en hoogveenbossen op 1700 m. Voor een aantal van deze habitattypen wordt uitbreiding voorzien. De gebiedsgrens ligt op 485 m van het plangebied. Over deze afstand worden effecten tijdens de aanleg uitgesloten. Tussen het plangebied en de Alde Feanen bevinden zich bomen en struiken, waardoor er geen optische verstoring optreedt.

De beschermde vissoorten bittervoorn, grote en kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn deels gevoelig voor geluid, trillingen, licht en optische verstoring. Slechts een klein deel van het plangebied grenst aan potentieel biotoop voor de kleine modderkruiper en bittervoorn. De werkzaamheden vinden hier plaats op de oever en hebben een tijdelijk karakter. De geluidsniveaus en trillingen die hierbij ontstaan, zijn niet schadelijk voor vissen. De optische verstoring is tijdelijk.

De noordse woelmuis is niet gevoelig voor de uitstraling vanuit het plangebied. Effecten worden uitgesloten.

Broedvogels - aalscholver, roerdomp, purperreiger, bruine kiekendief, porseleinhoen, kemphaan, zwarte stern, snor en rietzanger - zijn gevoelig voor licht en geluid. Effecten op broedvogels worden uitgesloten, omdat de werkzaamheden grotendeels of geheel buiten het broedseizoen plaatsvinden en deze vogels op tenminste 485 m van het plangebied broeden.

Rustende en overwinterende vogels - aalscholver, krakeend, wintertaling, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en grutto - zijn gevoelig voor licht, optische verstoring en geluid. Deze

vogelsoorten verblijven grotendeels binnen het gebied zelf. Effecten op niet-broedvogels worden uitgesloten, omdat deze vogels op tenminste 485 m van het plangebied verblijven.

Significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden in de aanlegfase worden uitgesloten.

6.3.2 Gebruiksfase

In de gebruiksfase treden er in de Alde Feanen mogelijk effecten op als de mensen zich door het gebied begeven per boot, fiets of als wandelaar. Hierbij wordt uitgegaan van de periode april t/m oktober wanneer het pontje vaart (fietsers, wandelaars) en dit is ook het watersportseizoen.

Broedvogels

Broedvogels - aalscholver, roerdomp, purperreiger, bruine kiekendief, porseleinhoen, kemphaan, zwarte stern, snor en rietzanger - zijn gevoelig voor licht, optische verstoring en geluid. Het gaat bij het recreatief gebruik om routegebonden activiteiten. Er verdwijnt geen leefgebied, maar de kwaliteit vermindert mogelijk wel. Hierop wordt nader ingegaan in § 6.4.

Niet-broedvogels

Rustende en overwinterende vogels - aalscholver, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, kraakeend, wintertaling, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en grutto - zijn gevoelig voor licht, optische verstoring en geluid. Het grootste deel van deze soorten verblijft op open water, binnen de invloedssfeer van boten en, in veel mindere mate, van fietsers en wandelaars. De periode dat deze vogels in het gebied verblijven, overlapt slechts voor een klein deel met de verstoring door recreanten. Vanaf augustus nemen watervogels toe, terwijl het gebruik door recreanten afneemt. Er zijn in die periode voldoende plekken met rust waar watervogels kunnen verblijven. Significant negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Habitattypen

De beschermde habitattypen zijn gevoelig voor optische verstoring en mechanische effecten. De meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, vochtige heiden, blauwgraslanden, overgangs- en trilvenen, galigaanmoerassen en hoogveenbossen zijn niet toegankelijk voor recreanten en ruimtelijk afgescheiden van recreatieve routes. Effecten door fietsers en wandelaars op habitattypen worden uitgesloten.

Habitatsoorten

De beschermde vissoorten bittervoorn, grote en kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn deels gevoelig voor geluid, trillingen, licht en optische verstoring. Routegebonden activiteiten als fietsen en wandelen verstoren deze soorten niet.

De meervleermuis is gevoelig voor geluid, trillingen, licht en optische verstoring.

Meervleermuizen zijn actief in de periode maart t/m oktober tussen zonsondergang en zonsopgang. Verstoring van jagende en voorbij vliegende meervleermuizen treedt niet op, omdat recreatie hoofdzakelijk overdag plaatsvindt.

De noordse woelmuis is gevoelig voor mechanische effecten. Betreding van zijn leefgebied vindt niet plaats, omdat wandelen en fietsen slechts op de paden mogelijk is. Effecten worden uitgesloten.

Overige gebieden

Effecten op het NNN worden uitgesloten omdat de werkzaamheden buiten het NNN plaatsvinden. De actuele en potentiële waarden bevinden zich op de oevers. Aantasting hiervan

zou kunnen plaatsvinden als gevolg van vaarrecreatie. Toename van vaarrecreatie vindt eventueel plaats op het Grytmansrak, omdat hier verschillende vaarverbindingen bij elkaar komen. Deze effecten vallen geheel weg tegen het bestaande gebruik van het Grytmansrak als hoofdvaarroute.

De woningen aan het Grytmansrak steken met de kop uit boven het water. De harde oever wordt hier vervangen door een oever van stortsteen met op 3 meter daarvoor een onderwaterbeschoeiing. Hierdoor ontstaat een ondiepe, beschutte zone waarin zich oevervegetatie ontwikkelt, migratiemogelijkheden voor dieren die langs oevers trekken en voortplantingsmogelijkheden voor waterdieren. Negatieve effecten op het NNN worden uitgesloten.

Effecten op gebieden die beschermd worden voor weidevogels worden uitgesloten, omdat het plangebied door het omringend groen en andere bebouwing ruimtelijk daarvan afgescheiden is.

6.4 Effectbeoordeling broedvogels

Hierna worden de broedvogels besproken. Er is gebruik gemaakt van het concept-Natuurbeheerplan voor de Alde Feanen.

Aalscholver

De landelijke staat van instandhouding van de aalscholver is gunstig. In 2010 broedden in de Alde Feanen 278 broedparen, terwijl het instandhoudingsdoel 180 bedraagt, zodat de staat van instandhouding op dit ogenblik als voldoende wordt beoordeeld. Wel is de recreatiedruk nu al relatief hoog. De broedplekken liggen niet in de invloedssfeer van wandelaars en fietsers. Significante effecten op de aalscholver als broedvogel worden uitgesloten.

Roerdomp

De landelijke staat van instandhouding van de roerdomp is zeer ongunstig. In 2010 lag het totale aantal territoria in de Alde Feanen op 10, terwijl het instandhoudingsdoel 6 bedraagt. Dat betekent dat de staat van instandhouding voor wat betreft de populatieomvang op dit moment als gunstig kan worden beschouwd. De roerdomp is zeer gevoelig voor verstoring door recreatie. Het fietspad vanaf het pontje loopt langs de Jan Durkspolder, waar de roerdomp broedt. In de broedperiode wordt dit fietspad, zeker door de week, extensief gebruikt. De absolute toename van het aantal recreanten is laag. Significante negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling worden daarom uitgesloten.

Purperreiger

De landelijke staat van instandhouding van de purperreiger is zeer ongunstig. In de Alde Feanen is de soort als broedvogel verdwenen. De doelstelling bedraagt 20 broedparen. De staat van instandhouding is ongunstig. De purperreiger is zeer gevoelig voor verstoring door recreatie. De voormalige broedplekken liggen niet in de invloedssfeer van wandelaars en fietsers. Significante effecten op de purperreiger als broedvogel worden uitgesloten.

Bruine kiekendief

De landelijke staat van instandhouding van de bruine kiekendief is gunstig. Het instandhoudingsdoel voor de bruine kiekendief betreft een uitbreiding van omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten

minste 20 paren. In 2010 waren er 8 broedparen in het gebied aanwezig. De bruine kiekendief is zeer gevoelig voor verstoring door recreatie. Het fietspad vanaf het pontje loopt langs de Jan Durkspolder, waar de bruine kiekendief broedt. In de broedperiode wordt dit fietspad, zeker door de week, extensief gebruikt. De absolute toename van het aantal recreanten is laag. Significant negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling worden daarom uitgesloten.

Porseleinhoen

De landelijke staat van instandhouding van het porseleinhoen is zeer ongunstig. De instandhoudings-doelstelling voor de Alde Feanen bedraagt een uitbreiding naar 20 broedparen. De laatste jaren broedden er slechts 1 tot 3 paren. De soort is weinig verstoringsgevoelig en de recreatie vindt buiten het broedbiotoop plaats. Significant negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Kemphaan

De landelijke staat van instandhouding van de kemphaan is zeer ongunstig. De staat van instandhouding van de kemphaan in de Alde Feanen is zeer ongunstig en het doel van 10 broedparen wordt niet gehaald. In 2010 broedde de soort niet meer in de Alde Feanen. Potentieel broedbiotoop ligt niet in de directe omgeving waar recreatie plaatsvindt. Significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Zwarte stern

De landelijke staat van instandhouding van de zwarte stern is zeer ongunstig. De staat van instandhouding in de Alde Feanen is ongunstig. Het instandhoudingsdoel van 60 broedparen wordt niet gehaald. In 2010 broedde de soort niet meer in de Alde Feanen. Het broedbiotoop (krabbenscheervelden) ligt niet in de invloedssfeer van fiets- en wandelpaden. Significante effecten op de zwarte stern als broedvogel worden uitgesloten.

Snor

De landelijke staat van instandhouding van de snor is zeer ongunstig. Het instandhoudingsdoel voor de snor is behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor een populatie van tenminste 40 paar. Gezien het aantal waargenomen broedparen in 2010, kan worden aangenomen dat het gebied voldoende draagkracht heeft voor een populatie van 40 broedparen. De soort is weinig verstoringsgevoelig en de recreatie vindt buiten het broedbiotoop plaats. Significant negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Rietzanger

De landelijke staat van instandhouding van de rietzanger is ongunstig. In 2010 broedden 1000 broedparen, terwijl het instandhoudingsdoel 800 bedraagt. De staat van instandhouding in de Alde Feanen is daarom gunstig. De soort is weinig verstoringsgevoelig en de recreatie vindt buiten het broedbiotoop plaats. Significant negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Soortenbescherming

In onderstaande tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen die mogelijksterwijs in het plangebied voorkomen.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstrend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Nee	Nee	Nee	Kap van bomen en struiken en sloop schiphuisjes buiten de broedperiode; ecologische begeleiding wanneer in de broedperiode wordt gewerkt.
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Foerageergebied blijft in stand. Wijziging inrichting heeft geen negatieve effecten.
Steenmarter	Nee	Nee	Nee	Voortplantingsplek wordt niet verstoord.

De kap van bomen en struiken kan buiten de broedperiode plaatsvinden (broedperiode indicatief 15 maart - 15 augustus). Op deze manier wordt voorkomen dat broedende vogels worden verstoord. Wanneer de bouw- en aanlegwerkzaamheden doorlopen tot in de broedperiode, kunnen broedvogels zich in het plangebied vestigen. Geadviseerd wordt om in dat geval in overleg met een ecooog een werkwijze te kiezen waarbij broedende vogels niet worden verstoord.

Vervolonderzoek

Vervolonderzoek is niet nodig.

7.2 Gebiedenbescherming

Significant negatieve effecten worden uitgesloten ten aanzien van de broedvogels, niet-broedvogels, habitattypen en -soorten van de Alde Feanen.

Effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur en op weidevogelgebieden worden uitgesloten.

7.3 Vervolgtraject

Vanuit de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn geen aanvullende onderzoeken of vergunningen nodig.

7.4 Aanbevelingen

1. In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De nieuw te graven wateren kunnen het beste in het droge worden gegraven, waarbij de oever pas op het laatst wordt doorgestoken. Hiermee wordt voorkomen dat vissen in het bereik van de graafmachines komen en verwond raken. Wanneer er tijdens de werkzaamheden dieren worden aangetroffen, kan men ze het beste vangen en ze in de directe omgeving, buiten de invloed van de werkzaamheden, in vergelijkbaar terrein uitzetten.
2. De uitstraling van licht op het Grytmansrak te beperken, kunnen de lichtbronnen buiten worden afgeschermd en van het water af gericht. Ook kan gedacht worden aan het aanpassen van de kleur van het licht.
3. Om gedurende de broedperiode broedgelegenheid te houden voor de boerenzwaluw, wordt aanbevolen om de nieuwe steigers in april gereed te hebben..

8 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Altenburg, W., E. Wymenga & J. Schut, 2008. *Varen in het Polderhoofdkanaal?* Altenburg & Wymenga i.o.v. Gemeente Opsterland.

Brenninkmeijer, A., R. van der Hut & M. Koopmans, 2008. *Verspreiding van beschermde vissoorten in Fryslân*. Altenburg & Wymenga, Veenwouden.

Buro Hemmen, 2005. *Beheer- en Inrichtingsplan Alde Feanen 2005*. In opdracht van: Overlegorgaan Nationaal Park De Alde Feanen i.o.

Meijer, R., 2013. *Natuurwaarden bestemmingsplan Buitengebied 2013*. BügelHajema i.o.v. gemeente Smallingerland.

Melis, J. (redactie) 2012. *Werkatlas Zoogdieren van Friesland*.

Melis, J., 2015. *Fiskatlas Fryslân*. Bornmeer, Gorredijk.

Internetbronnen

<http://www.fryslan.nl/12553/rustgebieden-voor-vogels-gemarkeerd-in-de-alde-feanen/>

<http://www.fryslan.nl/2062/beheerplan-natura-2000-alde-feanen/>

www.ahn.nl

www.bodemdata.nl

www.fryslan.nl

www.libellennet.nl

www.naturalis.nl/EIS

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlindernet.nl

www.watwaswaar.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.rvo.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van [tabel 3](#) zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van EZ. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vlermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO.nl bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vlermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;

2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Natuurnetwerk Nederland

Hierna volgt een algemene beschrijving van het Netwerk Natuur Nederland.

Algemeen Natuurnetwerk Nederland

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland (NNN) van Nederland.

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS (nu NNN) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.